

MÜ'MİNLERİN DEĞERİ*

Eüzü bi'llâhi mine'ş-şeytâni'r-racîm.

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

El-hamdü li'llâhi rabbi'l-âlemîn... Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidi'l-evvelîne ve'l-âhirîn... Seyyidinâ ve senedinâ muhammedin ve âlihî ve sahibihî ecmaîn... Ve men tebiahû bi-ihsânin ilâ yevmi'd-dîn...

Emmâ ba'dü fa'lemû eyyühe'l-ihvân! Feinne efdale'l-kitâbi kitâbu'llâh, ve efdale'l-hedyi hedyü seyyidinâ muhammedin salla'llâhu aleyhi ve selem... Ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ, ve külle muhdesetin bid'ah, ve külle bid'atin dalâleh, ve külle dalâletin ve sâhibehâ fi'n-nâr... Ve bi's-senedi'l-muttasılı ile'n- nebiyyi salla'llâhu aleyhi ve selleme ennehû kâl:

*مَتَى أَلْقَى إِخْوَانِي؟ قَالُوا: أَلَسْنَا إِخْوَانَكَ؟ قَالَ: بَلْ
أَنْتُمْ أَصْحَابِي؛ وَ إِخْوَانِي، الَّذِينَ آمَنُوا بِي وَلَمْ
يَرُونِي، أَنَا إِلَيْهِمْ بِالْأَشْوَاقِ*

(ع. و أبو الشيخ عن أنس)

RE: 390/2 (*Metâ elkâ ihvânî! Kâlû: Elesnâ ihvânek? Kâle: Bel entüm ashâbî. Ve ihvânî, ellezîne âmenû bî ve lem yerevnî, ene ileyhim bi'l-eşvâk*)

* Bu konuşma; Merhum Dr. Metin Erkaya tarafından, titizlikle çalışılarak metne dönüştürülmüştür. Mekanı Cennet olsun.

Sadaka rasûlü'llâh, fî mâ kâl, ev kemâ kâl.

Aziz ve muhterem kardeşlerim!

Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin rahmeti, selâmı, bereketi, lütfu, keremi cümlelerin üzerine olsun. Allah-u Teâlâ Hazretleri yaptığınız ibadetleri kabul eylesin... Rahmetine, ikramına, lütfuna vesile eylesin...

Her zaman olduğu gibi Peygamber SAS Hazretleri'nin mübarek hadîs-i şeriflerini *Râmûzü'l-Ehâdîs* isimli hadis mecmuasından ve onun şerhi olan *Levâmiu'l-Ukûl* adlı eserden takip ediyoruz.

Bu hadîs-i şeriflerin okunmasına ve izahına geçmeden önce boynumuzun borcu bir vazifeyi edâ edelim. Evvelen ve hâsseten Peygamber SAS Efendimizin rûh-u pâki için, ve onun cümle mübarek alinin ashabının edvânın ahbabının ruhları için, sair evliya, mürselînin ve cümle evliyâullahın ve hâsseten Ümmet-i Muhammed'in mürşid ve mürebbîleri olan sadaat ve meşayihî turûk-u aliyemiz cümlesinin ve halifelerinin, müridlerinin, mühiblerinin, tabiilerinin, müntesiplerinin ruhları için;

Okuduğumuz eseri cem ve te'lif etmiş olan Gümüşhânevî Hocamız'ın ruhu için, kendisinden feyz aldığımız Muhammed Zâhid-i Bursevî Hocamızın ruhu için, şu içinde hadis-i şerif okuduğumuz caminin banisi İskenderpaşa'nın ruhu için, bu caminin çevresinde yatanların ruhları için, bu caminin içinden gelmiş geçmiş olan imamların, müezzinlerin, vaizlerin, hatiplerin, cemaatin ruhları için, bu beldede

medfun bulunan evliyaullahın, sahabe-i kiramın, enbiyaullahın ve sâir mü'minîn ve mü'minatın ruhları için;

Uzaktan ve yakından bu hadisi şerifleri dinlemeye gelmiş olan siz kardeşlerimizin ahirete göçmüş olan bütün yakınlarının ve sevdiklerinin ruhlarına hediye olsun diye; hayatta olan biz müslümanların da Mevlâmızın rızasına uygun ömür sürüp, sâlih ameller işleyip, huzuruna sevdiği ve razı olduğu bir kul olarak varmamıza vesile olması için buyurun bir Fâtiha, üç İhlâs-ı Şerif okuyup öyle başlayalım!

.....

a. Kardeşlerime Bir Kavuşsaydım!

Dersimizin mukaddimesinde metnini okumuş olduğumuz hadîs-i şerif Enes İbn Mâlik'ten rivayet edilmiştir. Bu hadîs-i şerifin mevzuu sizlersiniz. Peygamber SAS Hazretleri lütuf ile buyurmuşlar ki:¹

مَتَى أَلْقَى إِخْوَانِي؟ قَالُوا: أَلَسْنَا إِخْوَانَكَ؟ قَالَ: بَلْ
أَنْتُمْ أَصْحَابِي؛ وَ إِخْوَانِي، الَّذِينَ آمَنُوا بِي وَلَمْ
يَرُونِي، أَنَا إِلَيْهِمْ بِالْأَشْوَاقِ

(ع. وأبو الشيخ عن أنس)

¹ Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.155, no:12601; Taberânî, *Mu'cemü'l- Evsat*, c.V, s.341, no:5494; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.VI, s.118, no:3390; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XII, s.336, no:34583; *Mecmaü'z-Zevâid*, c.X, s.53, no:16697; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XIX, s.348, no:20940.

RE: 390/2 (*Metâ elkâ ihvânî*) “Ah, ah şu kardeşlerime bir mülâki olsaydım, bir kavuşsaydım kardeşlerime!”

Böyle bir hasretli söz söyledi Peygamber Efendimiz. (*Kâlû*) Dediler ki: (*Yâ rasûla'llâh, elesnâ ihvânek*) “Yâ Rasûlallah, bizler senin kardeşlerin değil miyiz? İşte karşıdayız ya! Kimlere kavuşmak istiyorsun sen?”

(*Kâle: Bel entüm ashâbî*) “Sizler benim ashâbımsınız. (*Ve ihvânî ellezîne âmenû bîve lem yeravnî*) Benim ihvânım, benden asırlar sonra, yıllar sonra gelip de, beni görmedikleri halde, bana iman edip de yolumca yürüyenlerdir.”

Rasûlüllah'ın kardeşleri, onu görmediği halde ona inanmış olanlar, yani sizler, bizler. Allah-u Teâlâ Hazretleri bu hadîs-i şerifin kadrini bilenlerden eylesin.,,

(*Ene ileyhim bi'l-eşvâk*) “Ben onlara karşı nice şevk duymaktayım, âh bir kavuşsam o ihvanıma diye nasıl bir sevgi beslemekteyim.” diye buyurmuş SAS.

Bu hadîs-i şerifi hepimiz ezberleyin de, ona göre ayağınızı denk alın!

b. İman Bakımından Şaşılacak Kimseler

Amr ibn-i Şuayb babasından, o da dedesinden nakletmiş.

Peygamber SAS Hazretleri bir gün buyurmuş: ki:

2

² Gümüştanevî, Ahmed Ziyâüddin, *Levâmiu'l-Ukûl*, IV/25; Heysemî, *Mecmau'z-Zevâid*, Dâru'l-Kütübi'l-Arabî, Beyrut, h.1407, X/65.

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ، صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: أَيُّ الْخَلْقِ
أَعْجَبُ إِلَيْكُمْ إِيْمَانًا؟ قَالُوا: الْمَلَأُ كَتَةَ. قَالَ: وَمَا
لَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ وَهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ. قَالُوا: فَالْتَّبِئُونَ.
قَالَ: وَمَا لَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ وَالْ وَحْيٌ يَنْزِلُ عَلَيْهِمْ؟
قَالُوا: فَفَنَحْنُ. قَالَ: وَمَا لَهُمْ لَا تُؤْمِنُونَ وَأَنَا بَيْنَ
أَظْهَرِكُمْ؟ قَالَ: ف قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ
وَسَلَّمَ: أَلَا إِنَّ أَعْجَبَ الْخَلْقِ إِلَيَّ إِيْمَانًا لِقَوْمٍ
يَكُونُونَ مِنْ بَعْدِكُمْ يَجِدُونَ صُحُفًا فِيهَا كِتَابٌ،
يُؤْمِنُونَ بِمَا فِيهَا

(Kàle rasûlü'llàh salla'llàhu aleyhi ve sellem)
“Rasûlüllah SAS bir gün etrafındaki ashabına
sormuş:

(Eyyü'l-halkı a'cebü ileyküm îmânen) “İman
bakımından en çok sizin hayretini çeken insanlar
kimlerden? Söyleyin bakalım. İman bakımından
halkın, mahlûkâtın en çok sizin hayretinizi
çeken, sizi hayran bırakan, şaşkırtıcı bir durum
arz eden varlıklar kimlerdir? Söyleyin.”

(Kâlû: El-melâikeh) “Bu soru üzerine SAS
Efendimiz'e cevaben dediler ki: Melekler.
Meleklerin imanına hayret ederiz, en güzel
onların imanıdır, kuvvetlidir imanı.”

Çünkü günahsız varlıklar, hiç günahlar yok, suçları yok, bizim gibi düşe kalka yolda yürümeye kalkışıp, yüzü gözü çamur olmuş insanlar gibi değil ki onlar; günahsız varlıklar diye onlar hatıra gelmiş şahısların. Sonra sorulduğu zaman, Peygamber Efendimiz bakın nasıl yerleştiriyor, etrafındaki insanların zihnine mâlumâtı sorarak, cevaplarını alarak, yoklayarak, onların yanlışlıklarını düzelterek.

(*Kâle*) Peygamber Efendimiz buyurmuş ki: (*Ve mâ lehüm lâ yü'minûn, ve'l-vahyü yenzilü aleyhim*) “Onların Rableri'nin yanındayken onlara ne oluyor ki inanmayacaklar?! Mümkün mü? Melek, Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin huzurlarında, onlar her şeyi görüyorlar, onlar inanmasın da kimler inansın?! Onların imanlarında şaşıracak bir şey yok.”

(*Kâlû: Fe'n-nebiyyûne*) “O halde madem melekler değilmiş, onların imanlarında şaşıracak bir şey yok. Normal olarak inanmaları gerekiyor, elbette inanmaları gerekiyor. O halde peygamberlerdir.”

(*Ve mâ lehüm lâ yü'minûne ve'l-vahyu yenzilu aleyhim*) “Onlar nasıl inanmasınlar, vahiy kendilerine iniyor? Allah'a iman etmemiş olurlar mı; vahiy iniyor kendilerine...”

(*Kâlû: Fenahnü*) “Bilemedik yâ Rasûlallah, yoksa biz miyiz? Madem peygamberler değil, melekler değil, yoksa biz miyiz?” diye tereddütlü tereddütlü sormuşlar.

Peygamber Efendimiz buyurdu ki;

(*Ve mâ leküm lâ tü'minûne ve ene beyne ezhürüküm*) “Siz niye inanmayacaksınız ki, ben sizin karşınızdayım?” Peygamber pırıl pırıl nur içlerinde; inanmamak olur mu?

(*Fekâle rasûlü'llâh SAS*) Baktı ki cevap çıkmadı Peygamber Efendimiz o zaman buyurdu ki:

(*Elâ inne a'cebe'l-halkı ileyye îmânen*) “Bakın, dikkat edin, gözünüzü açın ki, mütenebbih olun ki, bana göre insanların, mahlûkâtın, halkın, imanca en hayran olunacak, en şaşılacak olanı, (*lekavmün yekûnûne min ba'diküm*) sizden sonra gelecek olan mü'min nesillerdir ki, insanlardır ki, (*yecidûne suhufen*) birtakım sayfalar yazılı bulacaklar; (*fîhâ kitâbün*) orada Allah'ın kitabı, emirleri, farzları var; (*yü'minûne bimâ fîhâ*) ona inanacaklar ve amel edecekler. İşte onların imanı, en kuvvetli imandır.” buyurdu.

Peygamber yok karşılarında, başka kimse yok diye, işte Kur'an diye öpüp başımıza koyuyoruz işte SAS'in hadisleri diyoruz. Dağları, dereleri, denizleri aşıp geliyoruz SAS hadisini dinleyeceğiz diye, el-hamdü lillâh.

Allah bizi taklîden yaptığımız şeyin hakikatine erenlerden eylesin, o şuura sahip eylesin... Peygamber SAS Efendimiz'in ihvanı olmanın ne kadar şeref olduğunu idrak edip de onaihvanına aykırı iş yapmayan kullarından eylesin... Yakışır mı; SAS'in ihvanı olalım, kardeşleri olalım da, o bize şevk duysun da; biz ondan uzak duralım, biz onun yolundan ayrı yol çizelim, başka yollara gidelim?

ABD'linin, Çin'in, Rus'un yolunda gidelim yakışır mı?

Dünyanın neresinde bir fikir varsa Türkiye'de! Sübhanallah!

Ya dünyanın en sağlam fikri, en güzel fikri bizde, dünya mü'min olup geliyor, siz nereye gidiyorsunuz?

Dünyayı dolaşüyor, müslüman oluyor akli başında insanlar. Biraz namusu, biraz haysiyeti olanlar, biraz dünyanın boşluğunu hissedip de bir gün gelip âhirete göçeceğini anlayanlar, hissedenler, aklını başına devşiriyor da, Peygamber SAS Hazretleri'nin kıymetini anlatıyor. Kur'ân-ı Kerîm'in şaşaaası karşısında gözleri kamaşıyor, müslüman oluyor.

Kanadalı bir şahıs geldi kapıdan girdi oturduğumuz salona, tipi zenci, giyinişi ABD'li, o taraftan.

“İsminiz nedir?” diye İngilizce sordum.

“Yahya.” dedi. Ben “John” diyecek diye bekliyorum;

“Yahya.” dedi.

“Ben yedi senedir müslümanım.” dedi.

“Peki, nasıl müslüman oldun?”

“Beni Kur'ân-ı Kerîm müslüman etti.” dedi.

Kimisi Rasûlüllah SAS Hazretleri'nin hadislerini okur, oradan yola gelir, kimisi Kur'ân-ı Kerîm'i okur doğru yola gelir. Biz de doğru yoldayken başka yol arıyoruz.

فَمَاذَا بَعْدَ الْحَقِّ إِلَّا الضَّلَالُ

(يونس: ٣٢)

(*Femâzâ ba'de'l-hakkı ille'd-dalâl*) “Hakkı bırakırsa insan ne olur? Ancak dalâlete düşer, sapıtır.” (Yunus, 10/32)

Haktan başka yol var mı? Hak yoldan çıkıyorsun, nereye gidiyorsun?

Oraya gidersin, buraya gidersin hakka gitmezsin; çünkü hak yolu bıraktın, başka bir yere gidiyorsun.

Hak yol bir tane. Ondan sonra nereye tâbi olursan ol, kıymeti yok... Hak yol bir tane, o caddeyi bıraktıktan sonra gideceğin yere varamayacaksın. Cennet o caddenin sonunda. Başka bir istikamete gidiyorsun.

Allah akıl fikir versin, Allah şuur versin, Allah imanının tadını dimağımıza yerleştirsin. İmanımızın lezzetini duya duya yaşamayı nasib etsin...

O imanla fedakârlık da güzeldir, hasta olmak da güzeldir, ölmek de güzeldir, yaşamak da güzeldir. Aç kalmak da güzeldir, tok olmak da güzeldir. Hepsi güzeldir, hepsi o imanla tatlanır.

O iman olmadıktan sonra, hiçbir şeyin kıymeti yok. Neköşklerin kıymeti var, ne sarayların, ne mevkilerin, ne makamların...

İnsanın en büyük nimeti nedir? İnsanı en çok mutlu edecek şey nedir?

“—Sıhhat...”

Hayır! Hasta insan mutlu olmaz mı? Yandın mı şap gibi?

İnsanın mutluluğu imanındadır. İmanı varsa, hasta da olsa mutlu olur. Tenini kurtlar yiyen, kurt yedikçe şükreden Eyyûb Peygamber şu toprakta yatar. Kurt yiyor, üstü kurtlanmış, yaralanmış berelenmiş, sabrediyor.

إِنَّا وَجَدْنَاهُ صَابِرًا نِعْمَ الْعَبْدُ

(٤٤)

(*Innâ vecednâhu sâbiran, ni'me'l-abdü*) “Biz onu sabırlı kul olarak bulduk, o ne güzel kuldur!” (Sad, 38-44) buyruluyor. Eyyûb AS methediliyor.

Biz de hemen küçücük şeyden açarız ağzımızı, basarız feryadı.

Sabrın ecrini kaçıırız.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuş ki:³

³ Buhârî, *Sahîh*, c.I, s.438, no:1240; Müslim, *Sahîh*, c.II, s.637, no:926; Ebû Dâvud, *Sünen*, c.II, s.210, no:3124; Tirmizî, *Sünen*, c.III, s.314, no:988; Neseî, *Sünen*, c.IV, s.22, no:1869; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.I, s.509, no:1596; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.130, no:12339; Tayâlisî, *Müsned*, c.I, s.272, no:2040; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.VI, s.222, no:6244; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.VI, s.176, no:3458; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VII, s.119, no:9702; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IV, s.65, no:6919; Abd ibn-i Humejd, *Müsned*, c.I, s.362, no:1203; İbnü'l-Ca'd, *Müsned*, c.I, s.208, no:1368; Kudâî, *Müsnedü's-Şihâb*, c.I, s.172, no:249; İbn-i Esîr, *Üsdü'l-Gâbe*, c.I, s.1477; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.III, s.356, no:799; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.III, s.99; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.352, no:7373; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.415, no:3842; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.X, s.453, no:6067; Ukaylî, *Duafâ* c.III, s.463, no:1519; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.272, no:6510, 6511; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.246, no:647; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.VII, s.355, no:6462 ve c.XIV, s.52, no:13769.

الصَّبْرُ عِنْدَ الصَّدْمَةِ الْأُولَى

(خ. م. د. ت. ن. ه. حم. ط. طس. ع. هب. ق. عد. عن أنس؛ ع. عن أبي هريرة)

(*Es-sabru inde's-sadmeti'l-ûlâ*) “Sabır, darbe ilk geldiği zaman olur.” Ondan sonra, nasıl olsa insan alışır.

Onun için, Allah'ın takdirine râzı olacağız.

c. Ashabın ve Ümmetin Misali

Bu da Enes ibn-i Mâlik RA'dan rivayet edilmiş. Süyûtî hasen demiş. Peygamber Efendimiz yine ashabını ve ümmetini methetmiş bu hadîs-i şerifte. Buyuruyor ki:⁴

مَثَلُ أَصْحَابِي فِي أُمَّتِي كَالْمِلْحِ فِي الطَّعَامِ، لَا
يَصْلُحُ الطَّعَامُ إِلَّا بِالْمِلْحِ

(أبو يعلى عن أنس)

(*Meselü ashâbî ve ümmetî, meselü'l-milhi fi't-taâm; lâ yasluhu illâ bi'l-milhi*)

“—Benim ashabımın ve ümmetimin durumu tuza benzer, tuzun durumuna benzer. Malum yemek tuzsuz olunca tadı olmaz.

⁴ Ebu Ya'la, *Müsned*, c.V, s.151, no:2762; Kudai, *Müsnedü'ş-Şihab*, c.II, s.275, no:1347; Deylemi, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.IV, s.129, no:6400; Heysemi, *Mecmaü'z-Zevaid*, c.IX, s.739. no:16395; Enes ibn-i Malik RA'dan.

Kenzü'l-Ummal, c.XI, s.531, no:32476; *Camiü'l-Ehadis*, c.XIX, s.348, no:20942.

Nasıl yemeğin tadı tuz ekince geliyorsa, benim ashabımın durumu da, ümmetimin durumu da o tarzdadır.”

Peygamber SAS’in ashabı yıldızlar gibidir, hangisine uysa insan doğru yolu bulur. Çünkü nurlarını o nûr-ı Nübüvvet’ten almışlardır, terbiyeyi o medresede görmüşlerdir. Peygamberlik medresesinde, onun huzurunda diz çöküp görmüşler, hangisine uysa insan hak yolu bulur. Onların hayatlarını okumamız gerekiyor, onları kendimize örnek almamız gerekiyor. Nasıl fedakârlıklar yapmışlar, nasıl çalışmışlar, nasıl yaşamışlar, nasıl harcamışlar, nasıl kazanmışlar?

Ebû Eyyûb el-Ensârî Hazretleri Peygamber Efendimiz’in ashabından, İstanbul’da medfun. Bu yollar biter mi yürümele? Tâ Medîne-i Münevvere’lerden, Hicaz’lardan kalkmış gelmiş, burada medfun.

Kimisi Orta Asya’da, kimisi Anadolu’nun filan yerinde, kimisi dünyanın başka taraflarında... Her birisi bir tarafa dağılmışlar.

Neden? Gaye; Allah’ın dinine hâdim olmak, hizmet etmek, Allah-u Teâlâ Hazretleri’nin yolunda çalışmak.

İhtiyar haliyle;

“—Verin benim mızrağımı, kınımı, kılıcımı ben cihada gideceğim.” demiş. Demişler ki;

“—Sen yaşlandın, sen artık otur.”

“—İhtiyarlar müstesna kılınmış mı bu ayet-i kerimede? İhtiyarlar müstesna diyor mu? Onlar cihad yapmasınlar diyor mu? O halde ben de cihada gideceğim.” diyor.

Şemseddîn Sivâsî Hazretleri —Allah şefaatine nâil etsin— Osmanlı devrinin büyük evliyâullahı, büyük şahsiyetlerinden bir muhterem kişi, meşâyih-i izâmdan... Rüya görmüş, cihada gitmesi gerektiğine kâni olmuş. İhvanının uyanıklarından bir tanesine diyor ki;

“—Ben rüyada şöyle şöyle gördüm. Bana cihad emrediliyor.” Diyor ki:

“—Üstadımız, Efendimiz, zât-ı âliniz daha iyi bilirsiniz ama yaşlandınız, vücudunuza zaaf geldi. Tâ Sivas’tan kalkacaksınız, İstanbul’a gideceksiniz atlar üstünde. Oradan kalkacaksınız tâ Macaristan’a, Avusturya’ya kadar gideceksiniz. Siz büyük cihadı yapın, nefis ile olan cihadı yapın.

Mâlum, Peygamber Efendimiz’in bir hadîs-i şerifinde geçiyor ya, bir grup sahabe-i kiram savaştan dönmüşler. Peygamber Efendimiz buyurmuş ki:⁵

رَجَعْنَا مِنَ الْجِهَادِ الْأَصْغَرِ إِلَى الْجِهَادِ الْأَكْبَرِ،
مُجَاهِدَةً الْمَرْءِ بِنَفْسِهِ.

⁵ Lafız farkıyla: Beyhakî, *Zühdü’l-Kebîr*, c.I, s.388, no:384; Hatîb-i Bağdâdî,

Târih-i Bağdad, c.XIII, s.523, no: 7345; Câbir ibn-i Abdullah RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.IV, s.430, no:11260; *Keşfü’l-Hafâ*, c.I, s.425, no:1363; *Câmiü’l-Ehâdîs*, c.XV, s.139, no:15164.

(*Race'nâ mine'l-cihâdi'l-asgari ile'l-cihâdi'l-ekber*) “Küçük savaştan büyük savaşa geldik.” Büyük savaş ne? (*Mücâhedetü'l-mer'i binefsihî*) “Kişinin kendi nefsiyle savaşması...”

Medine'ye geldi, savaş bitiyor mu? İnsanın içinde çeşitli duygular var, çeşitli fikirler var.

Şeytan herkesi bir başka türlü aldatır. Herkesin damarının içinde böyle kanın dolaştığı gibi dolaştığı bildiriliyor. Bakar, nereden hoşlanıyorsa, neden hoşlanıyorsa o yoldan bir çaresini bulup onu alt etmeye çalışır, kusur ettirmeye çalışır, cehenneme düşürmeye çalışır. Onun için, insan onun nefse ve şeytana fırsat vermemesi gerekiyor.

Bu; tasavvuf, bu tarikat dediğimiz şey nedir?

“—İnsanın kendi nefesine fırsat vermemesi, Allah'ın emrine râm olması, nefsin şeytanın söylediği yoldan gitmemesi demek. Yoksa taç değil, hırka, tesbih, seccade değildir.” diye büyükler söylüyor. Huydur, davranış tarzıdır, hareket tarzıdır.

Nasıl yaşıyorsun, nasıl davranıyorsun? Etraf ile muamelen nasıl? Nasıl geçiyor günün?

Aldatmasın kimse kendisini; işte nefisle cihad, büyük cihad oluyor.

“—İnsanın kendi nefsiyle mücadele etmesi, zât-ı âli haliniz büyük cihadla meşgul olun. Ötekisi küçük cihad, düşmana gidip düşmanla mücadele etmek...”

“—Yok. Rüyada gördüğüm işaretler benim fiilen orada düşmanla çarpışmam gerektiğini gösteriyor, onun için hazırlık yapalım!” demiş.

Başlamışlar kılıç yapmaya, ok, zırh yaptırmaya... Savaş için, cihad için ne gerekiyorsa onları hazırlamaya başlamışlar. İki sene sürmüş hazırlık... Kılıçlar, kamalar, kınlar, oklar, mızraklar yapılacak diye iki sene hazırlık sürmüş. İki sene sonra padişaktan bir ulak, bir haberci geliyor Sivas'a. Diyorlar ki:

“—Efendim, padişaktan bir haberci geldi.”

Geliyor huzuruna şeyh efendinin;

“—Padişah Hazretleri'nin zât-ı âlinize selâmı var Avusturya üzerine sefer açmayı düşünüyor, zât-ı âlinizin de bu seferde bulunmanızı rica ediyor.”

“—Zaten iki senedir hazırlık yapıyorduk.” demiş.

Ondan sonra kalkıyorlar İstanbul'a geliyorlar.

İstanbul'da padişah [III. Mehmed] diyor ki Şemseddîn-i Sivâsî Hazretleri'ne:

“—Efendim siz, biz size haber göndermeden iki sene önceden cihad hazırlığına girişmişsiniz. Bunun böylece önceden hazırlanmağa başlanmasından başka, acaba yanınızda bu gideceğiniz seferin sonu ne olacak diye bir bilgide var mı, bir işaret var mı? Acaba nasıl olacak bu seferde düşmanın karşısına çıkacağız, ne olacak olan halimiz?”

“—Allah'ın lütf u keremiyle zafer bizimdir padişahım, telaşlanmayın!” diyor.

Buradan çıkıyorlar tâ Bulgaristan, Yunanistan, Yugoslavya, Avusturya'ya kadar varıyorlar. Eğri kalesi önlerinde düşman deniz gibi... 300 bin

mi, daha fazla mı; bakacağım tarih kitaplarına, rakamını öğreneceğim. Düşman çok, çok da iyi hazırlanmış toplar, silahlar, vesaireler teçhizatı çok kuvvetli. Osmanlı ordusunun bir kanadına saldırıyor, o kanadı geriletiyor; öbür kanadına bir top atışı arkasından bir saldırıyor, o kanadı geriletiyor. Orta taraf da gidiyor. Padişahın Hazîne-i Hümayûn'u yağmalanmaya başlanıyor.

Padişah ümitsizliğe düşmüş ve çok perişan olmuş. Diyor ki:

“—Çağırın şu şeyh efendiyi!”

Çağırıyorlar.

“—Hoca efendi ne oldu, hani zafer bizim olacaktı? Nedir bu hal?”

Bozgun başladı, padişahın hazinesi de yanındaki teçhizat, levazımât, para pul, askere verilecek, alınacak şeyler onlarda gidiyor elden.

“—Merak etmeyin padişahım. Biraz sonra Behram Paşa diye birisi gelecek. Bir yerden o şey yapacak, ondan sonra durum değişecek, hiç telaşlanma. Metin ol!” diyor.

Hakikaten biraz sonra Behram Paşa diye birisi imdada geliyor. Arkasından bu yaşlı pîr-i fâni eline kılıcı alıp fiilen savaşın içine giriyor. Arkasından askerler toparlanıyorlar filan. Bir büyük zafer: Osmanlıların Eğri zaferi.

Geçtiğimiz sene Avusturya'da kutlama yapmışlar II. Viyana'da biz geri çekilmek zorunda kaldık diye düğün, bayram, merasimler, şunlar bunlar, Papa bile gitmiş oraya “Türkler buradan geri çekildiler” diye.

Bakın, âlem kendi tarihine nasıl bağlı! Bir defa biz kuşatmışız. İkinci defa aramızda ihtilaf çıkmış, Kırım'dan gelen asker ile buradan giden asker arasında ihtilaf çıkmış, Kırım askeri katılmayıvermiş savaşa.

Yoksa Viyana'nın Kahlenberg tepesine kadar gelmişler. Şehir, surlar böyle ayaklarının altında. Oraya otağ kurmuşlar. Şimdi orada bir kilise var. Kiliseye de bir resim yapmışlar, yukarıya; *Lâ ilâhe illa'llah* bayrağı aşağı inmiş, haç yukarıya çıkmış. Öyle resim yapmışlar.

Bak ihtilaflardan neler oluyor?

Adamlar şehrin, Viyana'nın en büyük caddesine Maria Hilfert Strasse diye isim koymuşlar. (*Maria Hilfert Strasse*) yani "Bize yardım eden Meryem". Meryem yardım etmiş de Türkleri def etmişler diye.

Papa geliyor, kutlama yapıyorlar orada. Öyle büyük bir merasim yapmışlar. Viyana bozgunu veyahut II. Viyana muhasarasının kaldırılışında...

Biz İstanbul'umuzu almayı kutlayamadık. "Yunanlı komşularımız darılmasın!" diye. Onlar hiç bizi darılmayı düşünüyorlar mı? Bak, tarihe nasıl bağlı. Caddelerine o ismi koymuş, hatıraları öyle yapmış. Oraya bizim padişahın otağının olduğu yere kilise dikmiş. Herkes tarihine sımsıkı bağlı!

Senin tarihin nerede?

"—Tarihle marihle, coğrafyayla işimiz mi var: Biz müslümanız.

Eski kavmiyetçilik şeyleri ile ilgin ne?"

Kavmiyetçilik şeyiyle ilgim yok da, yani dedelerin yanlış yolda olsa neyse. Dedelerine bir vefa borcun yok mu? Sen de aleyhinde konuş, karala... Kim anlayacak başka?

İşte öyle bir zafer kazanılmış, Eğri zaferi. Hiç kimsenin haberi yoktur. Nerelerde ne zaferler kazanılmış?

Ne zaferlerimizden haberimiz var, ne bozgunlarımızdan, ne de bozgunlarımızın neden olduğundan haberimiz var! Ne de zaferlerimizi nasıl kazandığımızdan haberimiz var.

Sanıyoruz ki sayı üstünlüğü; düşman daha fazla, sanıyoruz ki teçhizat üstünlüğü...

Değil! Teçhizatı daha kuvvetli onun.

Ne? İman! Allah yolunda şehid olamadığı, geri döndüğü zaman üzüntü duyan insanların hâlet-i rûhiyesi...

“—Ben Allah yolunda ne kusur işledim ki, canımı veremedem geliyorum...” diye düşünen zihniyet.

İslâm, iman gücü!

Sen şimdi bunu soyup atıyorsun ama gâvur Armagedon savaşına hazırlık yapıyor. “Bir büyük savaş olacak!” diye boyna hazırlık yapıp duruyor. Bizim içimize de yayıyor, bizim içimizde de sizlerden, bizlerden adam toplayıp kandırmaya çalışıyor. Kendi tarafına çekmeye çalışıyor, bayrak aleyhinde neşriyat yapıyor, ordu aleyhinde neşriyat yapıyor.

Bilmem başka şeyler aleyhinde, askerlik aleyhinde neşriyat yapıyor. Bizim dinimiz askerliği, cihadı, silahı ve saireyi, hepsini

takviye ediyor. Bizim dinimizin; memleketimizin hayatiyeti için ehemmiyeti var. O öyle değil; herkesin gözünde hor hakir. Dinimiz; o bayrağın, imanın, askerin Allah yolunda cihad etmenin aleyhinde şeklindeki zihniyet yayılıyor.

Almanya’da bizim işçilerimizden “O zihniyete tâbi olanlara 400 mark vereceğiz” diyorlarmış. “Gel gir 400 mark...” Hesaplarsan 45-50 bin lira para eder. Hadi giriyor oraya.

Aklınızı başınıza toplayın! İman bizi bu hâle getirdi! İmansız gidersek, (*Hasire’ d-dünyâ ve’l-âhireh*) “Dünyamız da mahvolur, âhiretimiz de mahvolur.” Bu imanın kadr ü kıymetini bilelim.

Bak, Rasûlüllah bize asırların ötesinden nasıl iltifat ediyor? Canımız hoş olsun diye, nasıl ihvanım diye iltifat ediyor asırların ötesinden... Onun için Allah-u Teâlâ Hazretleri’ne vefa gösterin! Ahdinize sâdık kalın, bu yoldan ayrılmayın! Bu imanın kadr ü kıymetini bilin!

d. Müslümanların Selâmlaşması

Ebû Mûsâ el-Eş’arî Hazretleri’nden müslümanların nasıl olması gerektiğini anlatan bir hadîs-i şerif. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuş ki:⁶

مَثَلُ الْمُؤْمِنِ إِذَا لَقِيَ الْمُؤْمِنَ فَسَلَّمَ عَلَيْهِ كَمَثَلِ
الْبُنْيَانِ يَشُدُّ بَعْضُهُ بَعْضًا

(خط. عن أبي موسى)

⁶ Hatib-i Bağdadi, *Tarih-i Bağdad*, c.VI, s.370, no:3394; Ebu Musa el-Eş’ari RA’dan.

Kenzü’l-Ummal, c.I, s.147, no:728; *Camii’l-Ehadis*, c.XIX, s.375, no:21001.

(Meselü'l-mü'minü izâ lakiye'l-mü'mine, feselleme aleyhi, kemeseli'l-bünyâni yeşüddü ba'dühû ba'dà)

(Meselü'l-mü'minü izâ lakiye'l-mü'mine) “Bir başka müslüman ile karşılaştığı zaman müslümanın durumu, misali neye benzer, ne gibidir?”

(Feselleme aleyhi) “Ve es-selâmu aleyküm der de selam verirse...” Bir mü'min öteki mü'min ile karşılaşır ona selam verirse bu neye benzer?

(Kemeseli'l-bünyâni yeşüddü ba'dühû ba'den)

“Binanın kilit gibi birbirlerine kenetlenmiş taşları gibidir. Birisi ötekini takviye ediyor.”

Taşlar da koca duvar oluyor ya; şu camiin bakın mihrabına taşlar nasıl kenetlenmiş, aralarında hiç şey yok. Nasıl sağlam, o taraftan bir yıkılacak gibi hal var mı?

Duvarlara bakın, camların içindeki kalınlıklardan, kalın yukarıya kadar. Altında emniyetle oturuyoruz, üstümüz taş ama bu kubbe üstümüze düşecek diye korkmuyoruz.

Neden?

Taşlar birbirine kenetlenmiş. Yeşüddü ba'dühû ba'den. “Bağlar, birisi ötekini destekliyor, takviye ediyor.”

“—Sımsıkı hocam, hiçbir şey olmaz, bu kubbenin üstü taş ama meraklanma, tasalanma, bu kemer bir şey olmaz.” diyoruz değil mi?

Bir bina gibi birbirine kenetlenmiş karşılaşır da es-selâmu aleyküm dediği, yani muhabbet olduğu zaman, birbirini sevdiği zaman...

Ama bu zamanın mü'minleri dinlerinin inceliklerini unutmuşlar. Birbirlerini sevmek değil, hocalarını sevmiyorlar. Gel de uğraş bunlarla!

e. Müslüman Koku Satan Kimse Gibidir

İbn-i Ömer RA'dan. Yine iman sahibi mü'mini anlatıyor.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁷

مَثَلُ الْمُؤْمِنِ كَمَثَلِ الْعِطَّارِ، إِنْ جَالَسْتَهُ نَفَعَكَ،
وَإِنْ مَاشَيْتَهُ نَفَعَكَ، وَإِنْ شَارَكَتَهُ نَفَعَكَ

(طب. عن ابن عمر)

(Meselü'l-mü'mini kemeseli'l-attâr, in câlestehû nefeake, ve in mâşeytehû nefeake, ve in şârektehû nefe'ake)

“Mü'min hoş koku satan attar gibidir. Mü'min attara benzer.” Attar, ıtır kelimesinden geliyor. ıtır, güzel koku demek. Attar da o güzel kokuları satan demek. Biz dilimizde bozmuş, aktar yapmışız, ke ile... Halbuki t harfiyle olacak, iki tane t ile. Mesleği ıtır satmak, güzel koku satan kimse demek.

Müslüman neye benzer? Hoş koku satan kimseye benzer.

Yanında gül kokusu, sümbül kokusu, şebboy kokusu var, yasemin kokusu var, hoş kokuların her çeşidi var, satıyor.

⁷ Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XII, s.418, no:13541; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.I, s.257, no:271; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

(*In câleste hû nefeake*) “Otursan sana fayda verir, güzel kokusunu duyarsın, mest olursun. Oh ne güzel kokuyor şu adamın üstündeki esans, parfüm ne kadar güzel diye hoşuna gider.”

Bir de aksini düşün; çirkin koksa, ağzı burnu koksa, üstü başı koksa filan... Hani bir derici dükkânının yanından geçecek olsan, kapalı çarşısının orasından veya debbağlar çarşısından geçecek olsan nasıl fena oluyor. Kasapların bozulmuş etlerinin yanından insan burnunu kapatıp geçmek ister.

Öyle değil mü’min kimse, *attar* gibidir, güzel koku satan kimse gibidir. Yanında otursa sana fayda verir, kokusu hoşuna gider. (*Ve in mâşeytehû nefeake*) “Beraber yürüsen, hoşuna gider, yanına gitsen hoşuna gider. (*Ve in şârektehû nefeake*) “Ortak olsan yine fayda verir.”

Müslüman her halde öteki kimselere zarar vermez, hayrı dokunur. Otursan müslümandan fayda görürsün.

Neden? Tatlı söyler, hayır söyler, Allah’ın emrini söyler. Acı da olsa dost acı söyler, düşman güldürür:

“—Kardeşim senin bu yaptığın günahdır; yapma, etme! Bu yaptığın gıybet oluyor, dedikodu oluyor, şöyle etme, böyle etme!” demesi gerekiyor.

Hız. Âişe Validemiz hakkında bir şeyler söylenmiş, dedikodular çıkmış. “Kendilerine bu sözler nakledildiği zaman, ‘Sübhanallah böyle şey olmaz, bu büyük bir iftiradır.’ demeli değil miydi?” diyor Kur’ân-ı Kerîm.

Ortaklık yapsan, beraber yolculuk yapsan, müslümana yol arkadaşı olsan, yürüsen hayır görürsün. Kendisini tercih etmez, yemeğin tatlı tarafını kendisine almaz. Kendisi keyif tarafına bakmaz. Daima yolculuk arkadaşlığında güzel huylar görürsün. Sana fayda sağlar. Ortaklık yapsan yine fayda sağlar. Hile etmez, aldatmaz, kârı az göstermez, kasaya giren paranın bir kısmını cebine atmaz. Müslüman böyledir, mü'min böyledir.

Neden böyledir? Çünkü mü'minin kalbinde bir polis var. Bir de müfettiş var, kontrolör, hâkim, savcı var, bir sürü şey var kalbinde mü'minin. Onlar onu men eder, yaptırtmaz:

“—Alamazsın bu parayı, bu işi yapamazsın!” diye kötü şeyleri men eder. “Yarın bunun hesabı var!” diye almaz. “Yarın bunun haram olduğundan karşılığını veremem, ben bu işe bulaşmayayım!” der.

Teklif ediyorlar:

“—Bak sana, şu işi görme, şu kadar para var.”

“—Olmaz, yapamam!” der.

Kızır öteki memurlar:

“—Ya ne biçim adam, nereden geldi bu bizim aramıza? Ne güzel rüşvet alıyorduk, bu adam geldi, şimdi işimiz bozuldu” derler.

Sevmezler ama rüşveti almaz. Bilir ki âhirette hesabı var. Dünyada da ne kendisi hayrını görür, ne çoluk çocuğu... Bu iman, herkesin başına bir polis takmaktan daha önemli. Bunu herkesin desteklemesi gerekiyor.

f. Mü'min ve Münafığın Halleri

Bu Ebû Hüreyre RA'ten rivayet edilmiş bir hadîs-i şerif. Peygamber Efendimiz mü'min ile münafığı mukayese ediyor bu hadîs-i şerifte:⁸

مَثَلُ الْمُؤْمِنِ كَمَثَلِ الزَّرْعِ، لَا تَزَالُ الرِّيَّاحُ
تُفَيِّئُهُ، وَلَا يَزَالُ الْمُؤْمِنُ يُصِيبُهُ الْبَلَاءُ؛ وَمَثَلُ
الْمُنَافِقِ كَمَثَلِ شَجَرَةِ الْأَرْزِ، لَا تَهْتَزُّ حَتَّى
تُسْتَحْصَدَ

(أحمد. ت. حسن صحيح عن أبي هريرة)

(Meselü'l-mü'mini kemeseli'z-zer'i lâ tezâlü'r-riyâhu tüfeyyühû, ve lâ yezâlü'l-mü'minü yusîbuhû belâün; ve meselü'l-münâfiki meselü şecereti'l-ürzi, lâ tehtezzü hattâ tüstahsade)

Mü'min neye benzer? Mü'min ekine benzer; ekin, buğday, arpa vesaire gibi ekine benzer. (Lâ tezâlü'r-riyâhu tüfeyyühû) “Rüzgâr esti mi daima onu o tarafa kıvrır. Rüzgâr estiği zaman ekini bir o tarafa yatırır, bir o tarafa yatırır.”

⁸ Müslim, *Sahih*, c.XIII, s.416, no:5024; Tirmizi, *Sünen*, c.X, s.92, no:2792; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.283, no:7801; Beyhaki, *Şuabü'l-İman*, c.VII, s148, no:9778; Abdü'r-Rezzak, *Musannef*, c.XI, s.196, no:20307; Begavi, *Şerhü's- Süneh*, c.III, s.28; Ebu Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummal, c.III, s.328, no:6789; *Camiü'l-Ehadis*, c.XIX, s.378, no:21008.

Kırılır mı? Kavak ağaçları devrilir de çınar ağaçları kopar. Buğdaylar yatar kalkar, yatar kalkar. Böyle rüzgârda sallanır, ondan sonra doğrulur. Rüzgâr bastırınca eğilir, ondan sonra doğrulur. Buna neden benzetmiş Peygamber Efendimiz arkasından izah ediyor;

(Ve lâ yezâlü'l-mü'minü yusûbuhû belâün)
“Daima onlara imtihanlar, belâlar isabet eder. Belâ isabet eder.”

Belâ aslında bizim Türkçedeki mânaya değildir. Arapçada *belâ* imtihan demek. İmtihanlara uğrar, başımıza gelen o sıkıntılı işler de hep belâ dedikleri şeyler de imtihan için geldiğinden büyüklerimiz onu kullanmışlar. Biz de belâyı o mânasıyla dilimize yerleştirmişiz.

Müslümana daima belâ gelir, imtihan gelir. Çocuğu hastalanır, başı ağrır, kolu ağrır, malı telef olur. Ticareti biraz kesat gider, işlerinde sıkıntı olur. Karşısındaki ona haksızlık eder, hakaret eder. Yapmadığı şeyleri yapmış gibi gösterirler. Daha başka örnek, çeşit çeşit şeyler olur. “İmtihan dünyası ne yapalım!” Sabrederse ne mutlu!

Hele rüzgârın ekini eğdiği gibi eğilip doğrulur. Rüzgârın ekini eğdiği gibi eğilir, doğrulur, kırılmaz. Mütevâzı olduğu için kırılmaz.

Münafığa gelince:

(Ve meselü'l-münâfikı meselü şecereti'l-ürzi)
“Münafığın durumu, misali ise pirinç bitkisi gibidir.”

Ürz, piriñ bitkisi demek. Piriñ bitkisi gibidir. Dimdik durur. Kırırdamaya pek durumu yoktur. Öyle fazla bastırmağa gelmez. (*Lâ tehtezzü hattâ tüstahsade*) “Sallandığı zaman köklenecek gibi oluverir. Kökleninceye kadar sallamaya gelmez. Bir bastırıverdin mi çat kırılıp yatar. İşe yaramaz duruma gelir.”

“Münafık tahammülsüzdür.” demek yani. Münafık olan kimse Allah’a imanı olmadığı için, içi başka dışı başka, kendisine bir hadise geldi mi; çat kırılıp yere yatan bitki gibi olur. Eğilme kabiliyeti olmayan piriñ bitkisi kökü gibi olur. Doğrulmaz bir daha, bitti. Kırıldı, kök bir işe yaramaz. Ama müslüman, mü’min kimse ekin gibi böyle diker, onu oraya oraya sallar, meylettirir, eğdirir. Çeşitli hadiselerden geçer. İmanı sayesinde kırılmaz yürür, gider.

Bu hadîs-i şerifte bize teselli vardır ki, başımıza bir şeyler gelebilir.

Aldırma demek! Mevlâ bunu böyle nasip etmiş, ne yapalım... Benim başıma gelmiş hastalık, üzüntü, keder; müslüman bundan selamete çıkar. Kâfir tahmin edemezsin, tabancayı alır, şakağına dayar. İntihar eder, gider cehenneme. Tahammül edemedi. Demek ki müslüman;

“—Ben Allah’ın has halis kuluyum bana bu belalar nereden geliyor?” demeyecek.

Geliyor. Veyahut:

“—Allah Allah! Ben Allah’ın kötü kulu muyum ki belâlar başıma yağıyor.”

Hayır. En büyük imtihanlar, belâlar peygamberlere gelmiştir. Mertebesinin yüksekliğine göre derece derece öteki insanlara öyle gelir. O, Allah'ın iyi kullarına daha çok geliyor, sabrettikçe derecesi artıyor.

Adamacağızın birisi son nefesinde bir yudum su istemiş. Tam getirmişler, suyu içecek, melek gelmiş, kanadıyla vurmuş, su dökülmüş; kitaplar öyle yazıyor. Su dökülmüş, içememiş o sırada da ruhunu teslim etmiş. En sonunda, zamanında ruhunu teslim etmiş. Suyu içememiş en sonunda, en son zamanında öyle susuz, suya hasret, öylece teslim etmiş ruhunu.

Öbür taraftan Allah'ın azılı düşmanı birisi en son demlerini yaşıyormuş, olmadık bir meyve istemiş. Yani o memlekette bulunmayan, zor bulunan mevsim dışı bir meyve istemiş. “Ona tedarik edin nereden tedarik edilecekse” denilmiş. Getirmişler o meyveyi vermişler, onu yemiş, rahatlamış, canı öyle çıkmış.

Evliyâullahtan birisi münâcaatta bulunmuş:

“—Yâ Rabbi, bunu anlayamadım. Senin velî kulun son nefeste bir damla su içemedi. Öteki de azılı düşmanın, akılda hayalde olmayan o şeyi yedirdin, öyle canını aldın?”

“—Öteki velî kulumun bir derece daha yükselmesini istedim, bir derece daha vereyim diye onu da mahrum eyledim, ona vermedim. Suyu da vermedim, o hasretle gittiğinden derecesi daha yüksek oldu. Diğerine de al bu azığınızı da verdim diye onu da verdim, derecesi bir derece aşağı düştü.”

O kadar nimete, o nimetin sahibine yönelip de insanın kulluk etmesi gerekmez mi?

Etmiyor. Al, bunu da al bakalım, hadi dünyanın bütün nimetleri yıkıldı başına.

Ne olacak?

“—Eğer müslümanlara ağır gelmese kâfirlerin çatılarının kenarlarını altından yapardım.” buyuruyor Allah.

Ne olacak? İki paralık dünya, hepsi gidiyor. Biz kendimizi çocuk bilirken işte sakalımıza ak düştü, dede olduk.

Allah akıl fikir versin geride kalanlara, uyanıklık versin, gelip geçiyor bu fâni dünya, fâniliğini anlarsa insan uyanık demektir. Anlamazsa kendisini ebedî yaşayacak gibi sanıp da birden bire ölümlle karşılaşırerse gafil demektir.

g. Ümmetim Yağmur Gibidir

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁹

⁹ Tirmizi, *Sünen*, c.X, s.96, no:2795; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.130, no:12349; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.VI, s.380, no:3717; Bezzar, *Müsned*, c.II, s.318, no:6896; Kudâi, *Müsnedü's-Şihab*, c.II, s.277, no:1352; Tayalisi, *Müsned*, c.I, s.270, no:2023; Taberani, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.IV, s.23, no:4058; Enes ibn-i Malik RA'dan.

Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.319, no:18901; İbn-i Hibban, *Sahih*, c.XVI, s.210, no:7226; Bezzar, *Müsned*, c.I, s.243, no:1412; Tayalisi, *Müsned*, c.I, s.90, no:647; Heysemi, *Mecmaü'z-Zevaid*, c.X, s.56, no:16706; Ammar ibn-i Yâsir RA'dan.

Bezzar, *Müsned*, c.II, s.24, no:3527; Heysemi, *Mecmaü'z-Zevaid*, c.X, s.57, no:16708; İmran ibn-i Husayn RA'dan.

Hakîm-i Tirmizi, *Nevâdirü'l-Usûl*, c.II, s.92; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

مَثَلُ أُمَّتِي مَثَلُ الْمَطَرِ، لَا يُدْرَى أَوَّلُهُ خَيْرٌ أَمْ آخِرُهُ

(حم. ت. ع. والرامهرمزی عن أنس؛ الحكيم، طب. عن ابن عمر؛ طب. عن ابن عمرو؛ حم. طب.

عن عمار؛ الرامهرمزی عن عثمان؛ ع. عن الحسن عن علي)

(*Meselü ümmetî meselü'l-matari, lâ yüdrâ evvelühû hayrun em âhirühû*) “Benim ümmetim yağmura benzer; önu mü hayırlı, arkası mı hayırlı belli olmaz.” diyor.

Bu demektir ki, son zamanlarda yaşadığı halde, Peygamber Efendimiz’e yakın devirlerde gelmediği halde Allah’ın çok yüksek dereceler verdiği nice kullar vardır. Çok dereceler ihsan ettiği nice kullar vardır. Sonradan gelmez diye bir şey yok. Yüce Allah’ın hoş, halis kulları vardır ki... Bu devirde de vardır. Allah bu yeryüzünü iyi kulsuz bırakmaz. Daima Allah’ın iyi kulları vardır.

Ama alnına yazılacak değil ya, kimse bilmez. Dışarıdakiler onun halini anlamaz, belki hakaret eder. Belki iter kalkar, belki kalbini kırar.

Peygamber Efendimiz bir hadîs-i şerifinde buyurmuş ki: ki:¹⁰

¹⁰ Müslim, *Sahîh*, c.IV, s.2024, *Birr ve Sıla* 45/40, no:2622; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.XIV, s:403, no:6483; Hâkim, *Müstedrek*, c.IV, s.364, no:7932; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VII, s.331, no:10482; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.I, s.7; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.VII, s.219; Tahavî, *Müşkilü'l-Âsâr*, c.II, s.173, no:573; Ebû Hüreyre RA’dan.

Taberânî, *Mu’cemü'l-Evsat*, c.I, s.264, no:861; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.288, no:6459; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VII, s.331, no:10482; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.I, s.350; Abd ibn-i

رُبَّ أَشْعَثَ أَغْبَرَ، لَ وَ أَقْسَمَ عَلَى اللَّهِ لِأَبْرَهُ

(م . حب . ك . هب . عن أبي هريرة؛ طس . هب . عد . خط . عن أنس)

(*Rubbe eş'ase ağbera*) “Nice saçı başı dağınık, üstü başı tozlu topraklı insan vardır ki; Allah’ın sevgili kuludur ama kimse bilmez. Konuşsa kimse sözüne itibar etmez.”

Sen de kimsin ya mevkiin, makamın var mı? Rütben var mı, paran var mı? Hiçbir şey yok, görünmüyor. Kimse sözüne itibar etmez.

“—Kız istese kimse kız vermez.”

Neyle geçindireceksin benim kızımı? Evin var mı, barkın var mı, geçimin ne? Ne kadar para alıyorsun? Kız vermez.

Ama, (*lev akseme ale’llàhi leeberrehû*) “Eğer bir mesele de yemin etse, Allah onun yemini doğru çıksın diye o işi öyle yapar. Yemini boşa çıkarttırmaz, doğru çıkarttırır.”

Demek ki Allah’ın sevdiği nazlı kullar. Kırmıyor Allah-u Teâlâ Hazretleri kalbini. Ne derse dediğini yapıyor. Ama dışarıdaki insanlar bilmez. Onun için büyüklerimiz demişler ki;

Humeyd, *Müsned*, c.I, s.370, no:1236; İbn-i Esîr, *Üsdü’l-Gâbe*, c.I, s.108; İbn-i Hibbân, *es-Sikât*, c.III, s.27, no:93; İbn-i Adiy, *Kâmil fi’d-Duafâ*, c.III, s.314; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.III, s.203, no:1247; Tahâvî, *Müşkilü’l-Âsâr*, c.II, s.178, no:578; Deylemî, *Müsnedü’l-Firdevs*, c.II, s.267, no:3245; Enes ibn-i Mâlik RA’dan.

Mecmaü’z-Zevâid, c.X, s.466, no:17918; *Kenzü’l-Ummâl*, c.III, s.286, no:5924, 5925; *Câmiu’l-Ehâdîs*, c.XIII, s.96, no:12646-12648; *Keşfü’l-Hafâ*, c.I, s.512, no:1364.

Her geceni kadir bil, her gördüğünü Hızır bil.
Karşındaki adamı hakir görme!

*Ehl-i irfânım diye kimseye ta'n etme sen;
Defter ü dîvâna sığmaz söz gelir dîvânedен.*

h. Sâlihlerle Beraber Olmanın Faydası

Bu hadîs-i şerif de Enes ibn-i Mâlik'ten yine insanların vasıflarıyla ilgili. Buyurmuş ki Peygamber Efendimiz:¹¹

مَثَلُ الْجَلِيسِ الصَّالِحِ مَثَلِ الْعَطَّارِ، إِنْ لَمْ يُعْطِكَ مِنْ
عِطْرِهِ أَصَابَكَ مِنْ رِيحِهِ؛ وَمَثَلُ الْجَلِيسِ السُّوءِ
مَثَلُ الْقَيْنِ، إِنْ لَا يُحْرِقُ ثَوْبَكَ أَصَابَكَ مِنْ رِيحِهِ

(د.ع. والرامهرمزی، حب. فی روضة القلاء، ك.ض. عن أنس)

*(Meselü'l-celîsi's-sâlihi meselü'l attâri; in lem
yu'tike min ıtrihî esabeke min rîhihî, yuhrik
sevbeke esâbeke min rîhihî. Ve meselü'l-
celîsi's-sûi meselü'l-kayni, izâ lem yuhrik
sevbeke esâbeke min rîhihî)*

¹¹ Ebu Ya'la, *Müsned*, c.VII, s.274, no:4295; Hâkim, *Müstedrek*, c.IV, s.312, no:7749; Bezzar, *Müsned*, c.II, s.288, no:6470; Ramhürmüzi, *el-Emsal*, c.I, s.83, no:80; Enes ibn-i Malik RA'dan.

Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.404, no:19640; Bezzar, *Müsned*, c.I, s.458, no:3027; Kudâi, *Müsnedü'ş-Şihab*, c.II, s.287, no:1377; Heysemi, *Mecmaü'z-Zevaid*, c.VIII, s.118, no:12931; Ramhürmüzi, *el-Emsal*, c.I, s.84, no:81; Ukayli, *Duafa*, c.I, s.490, no:282; Ebu Musa el-Eş'ari RA'dan.

Kenzü'l-Ummal, c.IX, s.22, no:24736; *Camiü'l-Ehadis*, c.XIX, s.366, no:20955.

“—Sàlih arkadaşın misali güzel koku satan insana benzer. Sàlih arkadaş oturup kalktığıın, düşüp kalktığıın sàlih kimse hoş koku satan attara benzer. Eğer sana kokusundan vermese bile hoş kokusu sana gelir. Hiç olmazsa tatlı tatlı kokar, hoş kokar. Sana buyur diye ikram etmese de, sen onun kokusundan faydalanırsın.” Sen alsaydın ne yapacaktın? Sen de üstüne, eline sürecektin, kokacaktı. İşte onun kokusu yine gelir sana, sàlih olan kimseden her kimse faydalanır demek.

Kötü arkadaş, kötü yoldaş ise demirciye benzer eğer senin elbiseni yakmasa da pis kokusu gelir. Biliyorsunuz demirin kömürle şey yapılması, kükürt kokuları, dumanlar, isler, paslar demirci dükkânı böyle çirkin kokar. İşte kötü arkadaş da demirciye benzer. Eğer sana sıçrayıp bir kıvılcım elbiseni yakmazsa bile, o kötü koku pis duman vesaire seni rahatsız etmeye yeter.

Demek ki, insan iyi arkadaş edinmeye çalışmalı. Kötüsünden uzak durmaya çalışmalı. İyi arkadaş edinirse, mutlaka bir faydası olur. Hiç kendisine bir şey öğretip vermezse bile, onun güzelliğinden istifade eder insan. Kendisinin güzel olmasından, o arkadaşın.

Ama kötü bir kimse ise, ona doğrudan doğruya bir kötülük yaptıramazsa bile onun kötülüğünün ezâsı insanı rahatsız etmeye yeter.

Onun için arkadaşı iyi seçmeli. İyi arkadaş seçmeye çalışmalı. Kiminle konuştuğunu, kiminle ahbaplık, arkadaşlık ettiğine bakmalı insan. Bu gibi hadîs-i şeriflerden hareketle tasavvufta denmiştir ki;

“—Gafil insanlarla oturup kalkılmasın. Çünkü gaflet sirayet eder, kalpten kalbe akseder. Onun için uyanık, iyi kimselerle arif kâmil kimselerle düşüp kalkmaya çalışsın ki; insan onların iyiliği kendisine aksetsin, fayda görsün.”

Bunu böyle söylerler kitaplarda. Fakat bazen yanlış tatbikatı da oluyor bu işin.

Geçen gün gittim bir şehre, kâmil bir hacı efendi, hoş halde, mütevâzî, boynu bükük, beyaz sakallı, iyi bir insan. Komşularının hüsn-ü şehâdet ettiği tatlı bir kimse. O anlattı.

Filanca gün bir köye gitmişler, bir yerde oturuyorlarmış. “Sen çık!” demişler dışarıya. Neden? “Sen bizim arkadaşlarımızdan değilsin. Çık dışarı.”

Olduğu odadan çıkartmışlar, onlar orada tesbih çekmiş, bunu almamışlar tesbih halkalarına...

Dedim;

“—Sen ehl-i tarîk misin?” diye sordum.

“—Bolu’da rahmetli filanca şeyh efendi vardı. Ondan elalmıştım. İşte Nakşî yolundanım.” dedi.

“—Peki, seni çıkartanlar?”

Onlar da Nakşî yolundanmış ama filanca hoca efendiye bağlarmış yine de çıkartmışlar.

Sübhanallah! Kıyamet alâmeti!

Allah’ın zikrinden, tesbihinden, ibadetinden çıkarıyorlar. Yanlış bir tatbikat, olmaz böyle bir şey! Bu kadar ayrımcılık, karşısındakini hasım

gibi görüp de... Allah bizi müslümanlara kardeş etmiş. Ne biçim şeyler, anlayamadım ki?! Allah akıl fikir versin, uyanıklık versin!

i. Gerçek Mücâhidlerin Sevabı

Ebû Hüreyre RA'dan cihadın sevabına dair bir hadîs-i şerif. Peygamber Efendimiz buyurmuş:¹²

مَثَلُ الْمُجَاهِدِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِمَنْ يُجَاهِدُ فِي سَبِيلِهِ - كَمَثَلِ الصَّائِمِ الْقَائِمِ الْخَاشِعِ

عِ الرَّائِعِ السَّاجِدِ

(ن. عن أبي هريرة)

RE. 390/9 (*Meselü'l-mücâhidi fî sebîli'llâhi – va'llâhu a'lemü bi-men yücâhidü fî sebîlihî– kemeseli's-sàimi'l-kàimi'l-hàşii'r- râkii's-sâcid*)

(*Meselü'l-mücâhidi fî sebîli'llâh*) “Allah yolunda cihad eden kimsenin misali...” Arada bir cümle söylemiş Peygamber Efendimiz SAS çok önemli: (*Va'llâhu a'lemü bi-men yücâhidü fî sebîlihî*) “Kimin kendi yolunda cihad ettiğini Allah daha iyi bilir.”

¹² Neseî, *Sünen*, c.VI, s.18, no:3127; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.X, s.222, no:5845; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.III, s.13, no:4335; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.IV, s.142, no:6440; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.380, no:7740; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.IV, s.517, no:10627; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XIX, s.388, no:21033.

Her gördüğünü o gruba sokma! Kimin hakikî mücahid olduğunu Allah daha iyi bilir. Ama Allah yolunda cihad eden kimsenin misali neye benzer?

(*Kemeseli's-sàimi'l-kàimi'l-hàşii'r-râkii's-sâcid*) “Oruç tutan, geceleri kalkıp namaz kılan, huşu sahibi rükûlu, secdeli âbid insana benzer.”

Başka çok rivayetler var bu hususta. Hiç orucunu bozmayan kimse gibi, devamlı oruç tutmuş gibi olur.

Bu hadis-i şerif de cihadla ilgili, mücâhidle ilgili bir hadis-i şerif:¹³

مَثَلُ الْمُجَاهِدِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِمَنْ يُجَاهِدُ فِي سَبِيلِهِ - كَمَثَلِ الصَّائِمِ الْقَائِمِ؛ وَتَوَكَّلَ اللَّهُ لِلْمُجَاهِدِ فِي سَبِيلِهِ، إِنْ تَوَفَّاهُ أَنْ يُدْخَلَ هُوَ الْجَنَّةَ، أَوْ يَرْجِعَهُ سَالِمًا عَاجِرًا أَوْ غَنِيمَةً

(خ. ن. هب. عن أبي هريرة)

¹³ Buhârî, *Sahîh*, c.III, s.1027, *Cihad* 60/2, no:2635; Neseî, *Sünen*, c.VI, s.17, no:3124; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.438, no:9646; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.X, s.482, no:4622; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.375, no:7671; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.IV, s.9, no:4215; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.III, s.12, no:4332; Abdü'r-Rezzak, *Musannef*, c.V, s.254, no:9530; Taberânî, *Müsnedü'ş-Şâmiyyîn*, c.IV, s.166, no:3015; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.V, s.280; Ebû Avâne, *Müsned*, c.IV, s.457, no:7324; Ebû Hüreyre RA'dan.

Câmiü'l-Ehâdis, c.XIX, s.388, no:21034.

ME. 1080 (*Meselü'l-mücâhidi fî sebili'llâhi – va'llâhu a'lemü bi-men yücâhidü fî sebîlihî– kemesili's-sàimi'l-kàim, ve tevekkela'llâhu li'l-mücâhidi fî sebîlihî in teveffâhu en yüdhilehü'l- cennete, ev yurciahü sâlimen mea ecrin, ev ganîmeh.*) *Sadaka rasûlü'llâh, fî mâ kâl, ev kemâ kâl.*

Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:

(*Meselü'l-mücâhidi fî sebili'llâhi kemesili's-sàimi'l-kàim*) “Allah yolunda mücahid olan, cihad eden kimse, sàim ve kàim kimse gibidir.” *Sàim* ne demek? Savm yapan, yâni oruç tutan kimse demek... *Kàim* ne demek? Yâni kıyam yapan, kalkıp namaz kılan demek. Gündüz oruç tutulur, öyle kimselere sàim diyoruz.

Kàim kıyam yapan, yâni kalkıp namaz kılan kimse demek. Namaz gündüz de kılınır, farz namazları zaten herkes kılacak. Fakat asıl önemli olanı, daha ziyâde geceleyin herkes uyurken kalkıp, Cenâb-ı Mevlâ'nın dîvanına durup, ayakta el pençe dîvan bağlayıp, uzun uzun rekâtlarla, güzel güzel teheccüd namazı kılan kimse için kullanılır. Böyle namaz kılmaya da *kıyâmü'l-leyl* ismi verilir.

Es-sàimü'l-kàim denilince, bunu daha ziyâde gündüz oruç tutup farz vazifeleri, sabah, öğle, ikindi, akşam, yatsı namazlarını kıldıktan sonra, geceleyin de uykusundan fedâkârlık yapıp namaz kılan kimse diye anlamak uygun... Yâni gündüzleri oruçlu, geceleri de münâsip miktarlarda uykusundan fedâkârlık yapıp, teheccüd namazları kılan kimse demek.

Yâni, “Allah yolunda cihad eden kimse; gündüz oruç tutup sevap kazanan, gece farz olmadığı halde, sevap diye, uykusunu bırakıp, gözyaşlarıyla güzel güzel teheccüd namazları kılıp ibadet eden kimsenin sevabını alır.”

Ama Efendimiz araya bir cümle-i mu'tarıza, yâni tire arasında bir cümle eklemiş oluyor, buyuruyor ki:

- وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِمَنْ نُّجَاهِدُ فِي سَبِيلِهِ -

(*Va'llàhu a'lemü bi-men yücâhidü fî sebîlihî*)
“Kendi yolunda kim cihad ediyor, kim etmiyor; kimin cihadı makbul bir cihaddır, kim hakîkî mücâhididir, kim öyle görüldüğü halde havaya çalışmıştır; hakîkî mücâhidi Allah bilir.” diye araya o cümleyi ekliyor.

Yâni, “Allah yolunda cihad eden, geceleri sabahlara kadar namaz kılan, gündüzleri akşamlara kadar oruç tutan kimse gibi sevap alır ama, kimin böyle kimse olduğunu, kimin mücâhid olduğunu Allah bilir.” diyor.

Onun için Allah yolunda cihadın ecri çok yüksektir.

Rahatı, evi barkı terk ediyorsun. Su bulunur mu bulunmaz mı, üstün başın kirleniyor, hamam yok, başını, elbiselerini yıkayamıyorsun. Karnın tam doymuyor, istediğin gıdaları bulamıyorsun. Acaba düşman saldırır mı, şöyle olur mu, böyle olur mu diye geceleri korkuyla yatıyorsun. Düşmanla karşılaşırsan senden zorlusu mu gelecek, yaralanacak mısın, ayakaltına mı düşeceksin, işkenceye mi uğrayacaksın. Zor iş!

Neden yapıyor bunu? (*Fî sebîli'llâh*) “Allah yolunda yapıyor insan.”

“—İşte böyle bir insan sabahlara kadar namaz kılan, her gün oruç tutan, huşûlu, rükûlu, secdeli insan gibidir.” buyurmuş Peygamber Efendimiz.

Onun için eskiden beri bizim dedelerimiz, büyüklerimiz bu gibi şeylere can atmışlar.

“—Rahat bir köşe bulup da orada keyfime bakayım, parayı kazanayım, gelsin çalgılar, gelsin içkiler ve saireler...” diyen deolmuş. Hâlâ da var ama...

Allah rızası için gecesini gündüzünü böyle zahmetlere katlanarak Allah yolunda harcayan kimseler de olmuş. Hâlâ vardır ileriye doğru da olacaktır. Allah bizi —kendisi biliyor ya kendisi yolunda çarpışan kimileri— kendisi yolunda çarpışanlardan, cihad edenlerden eylesin...

Burada geçmiyor ama Hocamız'ın kitabının bu ciltlerinde geçmiştir. *Fî sebîli'llâh* cihadı herkes anladım sanır ama izah edilmesi gereken bir sözdür.

Allah yolunda cihad ne demek?

Hemen aklımıza şu geliyor; silahı eline alıyorsun, düşmana “Allah Allah” diye saldırıyorsun. Vuruşuyorsun, kanlar akıyor, böyle bir şey akla geliyor ilk başta. Tamam, doğru, bu böyle bir cihaddır, doğrudur. Bu böyle olmasaydı şu memlekette, camilerde namaz kılamazdık. Hadis okuyamazdık, çünkü buralar bir ara düşman istilasına uğradı.

Uğramadı mı? Uğradı, buralara düşman gemileri geldi, buralara demirledi. Toplarını çevirdi şehre. Şu Şehzâdebaşı'nda bir karakol vardı, orayı basmışlar, oradaki askerleri öldürmüşler. O karakol kalktı şimdi. Oraya üniversite yapılacak diye.

Halbuki tarihî eser, onun orada kalması gerekiyordu ki, o işi yapanların hoşuna gitmezdi. Oradan kalktı. Başka yer mi yok, başka tarafa yap. Orası dursun. Oradan öbür tarafa atla onu orada bırak.

Neden?

Bu millet bilsin dostunu düşmanını. Unutuveriyor; kim dost kim düşman. Hani o sıkıntılı zamanlarda “Allah Allah” deyip de bu memleketi korumak için çalışmış, çarpışmış insanlar? Unutuluyor sonra.

Olur mu?

Biz burada nasıl duruyoruz?

Onların sayesinde. Kadınlar, erkekler çalışmış, yerlerinden yurtlarından olmuşlar. Geçen sefer anlattım galiba.

“—Gümüşhane'den otuz iki kişi olarak çıktık.” dedi. Bir hacı amcamız Ankara'da.

“—Otuz iki kişi çıktık, Ankara civarına geldik, üç kişi kaldık hocam. Otların her çeşidini otladım. Nerede, buğdayı filan bulacaksın da onu çiğneyeceksin. Otların her çeşidini otladım. Hani şu şöyle kırıldığı zaman içinden süt çıkan otlar, zehirli filan derler, değil hocam, değil;

onların hepsini yedim. Buralarım, ağızlarım yara oldu. Şimdi ekmeğini beğenmeyiz, biraz kurudu mu atarız.” dedi.

Git biraz lokantaların önüne dolaş, şehrin, şu apartmanların kapılarındaki şeylere bir bak... Bizim profesör rahmetli Hocam bir gün yürüyoruz, fakülteden çıktık; “Gel Es’ad” dedi. Yaşlı adam, bembeyazdı saçı sakalı. “Gel buraya bak” dedi, beni bidonun yanına kadar götürdü. Apartmanın önünde bidon var. Ağızına kadar gıda dolu çöp. Bilir o kıymetini, harp gördü, sıkıntı gördü, üzüntü gördü...

Bu nesil bilmez ki! Bu nesil babasının parasıyla araba alır, Moda caddesinde tokuşturmasını bilir. Babası zengin; parayı alır, bir araba alır, hangimizin arabası daha iyi tokuşacak?

Yapıyorlarmış bunu, masal değil! Hızlı, birbirlerine çarpıştırıyorlar yumurta kırar gibi. Bakalım hangisi daha dayanıklı olacak. Bu nesil bilmez ki; düşman, sıkıntı, açlık, elem, susuzluk nedir, düşmanın hakaretine uğramak nedir...

Çalıları yakmışlar, hadi bakalım gir içine diye kırbaçla...

“—Babam, dedem alim insandı.” diyor anlatan, Yunanistan’da astsubay emeklisi.

“—Gir bakalım şu ateşin içine demişler, kırbaçla itmişler ama ateşin üstüne basıyor, korların üstüne basıyor, düşmüş dizleri üstü.”

Ondan sonrası ne olmuş bilmiyorum, anlatamadı. Çünkü ağladı.

Bu nesil bilmez ki! Alır gazeteleri, müstehcen yayınları, onları okur, keyfine bakar.

“—Acaba Boğaziçi’ne mi gitsem, filanca yere mi gitsem?”

Filanca yerden bir eğlence mi bulsam...”

Hacivat Karagöz sahnesi gibi: Yâr bana bir eğlence. Sabah oldu, yemeğini yiyip anasının babasının kesesinden dışarı çıktı mı bunu düşünür.

Bunu böyle kim düşünmez?

Mü’min insan düşünmez. Mü’min yetiştirmek gerekiyor çocuklarımızı. Ötekisi mesuliyetsiz. O da düzelir, o da yola gelir ama anlatırsan, anlatma fırsatı vereceksin, anlatacaksın o da yola gelecek, bağlanacak.

Acıyorum şu memleketin haline. Sokaklarına bakıyorum, caddelerine bakıyorum, Boğaziçi’ne bakıyorum... Şu camiin çevresini dolaştım, kadınların vaaz verdiği yerleri dolaştım, çok utandım. Fevkalade utandım.

Müslümanın ilk vazifesi temizliktir. Temizlik olmayınca namaz oluyor mu? Abdest almazsan, boy abdestini almazsan namaz kılabilir misin, Kur’an okuyabilir misin?

Olmaz! İlk vazifesi temizlik. Kendi üstünü temizleyecek, kalbini temizleyecek, evini barkını, bulunduğu yeri temizleyecek. Su kıtlığı yok ki; işte şadırvan, su akıyor. Her şeyimiz var. Ama hakikî müslümanlık zayıflamış içimizde... Çiçek gibi olması gerekiyor. Şu çepeçevre camimiz ve camimizin çevresi ve içi, duvarları... Benim gönlüm öyle istiyor. Baktığın zaman

çiçek gibi olması, bir yere bal damladığı zaman yalanabilir derecede olması gerekiyor. O kadar temiz olması gerekiyor.

Pis kokar, dağılır, isli, paslı çirkin, düzensiz, çöplüdür.

“—Bir evin içinde çöp olduğu zaman rızkı az olur.” diyor Peygamber Efendimiz SAS. Yani evin içinde süpürmediğin çöp rızkın azalmasına sebep olur.

Bir başka yerde gezdik, dolaştık, sonra bizim şu karşı taraftaki kalorifer dairesini vesairesini gezdik. Dedik ki;

“—Uğraşın, çabalayın, şuraları biraz derleyin, toparlayın dosta düşmana karşı. Çiçek gibi, tertemiz olsun.”

Tertemiz olmamız gerekiyor. Camiye geliyoruz gidiyoruz. Bu camiye kim bakacak? Kendim dâhil bu camiin sahibi kim? Cemaat...

Cami güzel oldu, cemaat çok oldu mu; gül gülistan olur. Bak, bu arka taraflar mezbelelikti. Şu şadırvanın arkasındaki binalar, aşağı tarafındaki binalar.

Hocamız Rh.A yaptırdı. Yapın denildi, para toplattırdı. O arka taraflar mezbelelikti. Çöp dökülürdü. Mahallenin çöpleri dökülürdü oraya. O harabe temizlendi, buraya bu camiin etrafı güzel bir hale geldi. Şu tarafı değil, sokaklarımız değil, şu Kızıtaşı’ndan bu tarafa doğru gelinceye kadar deniz gibi dalgalanır. Her şeyimizin muntazam olması gerekiyor.

Peygamber Efendimiz o zamanlarda dişlerimizi fırçalamayı söylemiş. Diş fırçası yok, naylon yok, şu yok, bu yok. Ağaç kökünün liflerinden, liflendirip dişleri fırçalamak suretiyle temizliği söylemiş. Benim karşıma ağzın kokarak, dişleriniz sararak gelmeyin buyurmuş. Müslümanlık o yani.

Cihad, bir düşmanla olur. Allah'ın emrini yapmak için gittiğin seyahatler de fî sebîllâh olur.

Hacca gidiyorsun, nedir bu? Bu da bir fî sebîllâh'tır. Çünkü "Allah emretti" diye o sıkıntıları çekerek tâ hacca kadar varıyorsun.

Sonra dinimizin öğretilmesi, geliştirilmesi, yüceltilmesi, müslümanların rahat etmesi için yapılan şeyler; onlar da fî sebîllâh'tır.

Onun için cihad denince sadece savaşı anlamayalım.

"—Şu anda savaş yok, yat!"

Hayır! Şu anda evimizde, kendi içimizde, çevremizde yapılacak işler var. Sabahtan akşama çalışmamız gerekiyor. Çalışkanlık vasfına sahip olmalıyız. Sabahtan akşama kadar kahvede oturuyoruz veya evimizde oturuyoruz veyahut sohbet ederek geçiriyoruz vakti. Günler akşam oluyor, bugünde akşam oldu etrafımızdaki işlerin hepsi bekliyor.

Başkaları çalışırsa, sen çalışmazsan ne olur? Onlar ileri gider, sen geri kalırsın.

Şimdi Boğaziçi'ne baktım, her seferinde yüreğim öyle parça parçalanıyor. Boğaz'ın içini dolduruyor Rus gemileri geçerken. Koca gemiler. Peş peşe bakıyorsun orak çekiç, orak

Çekiç geçip duruyor... “Orak tarım, eki sanayi” demiş adam, koca koca gemiler...

Biz ne yapacağız? Biz de çalışacağız. Onlar yle çalışıp gelişiyorlar. Biz durursak ondan sonra ne olur? İşte bunun ki gibi duruma dūřeriz.

Allah uyanıklık versin. Mūslūmanlık sadece namaz kılmak deđil. Derviflik de o deđil. Bunu çok iyi öğrendim, çok net olarak öğrendim. Bir insanın dervifliđi iřinden belli olur. Mūslūmanlıđı iřinden belli olur, konuřmasından belli olur.

Ne işe yarıyorsun, muzır adam mısın, faydalı adam mısın? Diđer insanlar senden bir fayda görüyor mu? Yoksa diğer insanların sırtına binmiş öyle mi geiniyorsun? O kadar basit... lersin, biçersin, faydalı ise o insan iyidir.

Dilenmeyi yasaklamıř Peygamber Efendimiz.

“—Git, bir Şeyin varsa sat, ip al, kırlardan bayırlardan odun topla, sat! İşte onun geliriyle Şöyle yap böyle yap.”

İşte İslām budur! Kimseden bir Şey istemek yok, talep etmek yok, çalışırsın, abalarsın güzel yaparsın.

“—Emekliyim, iřim yok?”

Camiin etrafını temizle, camiin bir içini yap. Ortalığı derle toparla. Biraz bilgin varsa oturt Őuraya üç tane çocuğu, İslām’ın inceliklerini ğret. Kur’an okumasını ğret! Bak dinimiz Şöyle de, böyle de.

Çalışmak, gayret ve gayretinin yöneldiği istikamettir. Allah bize uyanıklık nasip etsin. Has ve hakikî müslüman etsin.

Hepimizin hastalıkları birikiyor. Memleket çapında bir böyle revir gibi memleket. Bir hastane gibi... Tepeden tırnağa. Doğudan batıya bir hastane gibi... Hepimizin hastalığı birikiyor, sıhhatli insan yok ki öbürlerine hizmet etsin.

“—Bir tane ayık yok ki dışarı çıksan da içeridekiler sarhoş desin.” diyor Şeyh Sâdî; “Yok ki bir tanesi gelip de zabıtaya içeride sarhoşlar var desin. Bir ayık yok ki hepsi sarhoş.”

“—Dışarı çıkıp içeride sarhoşlar toplandı diyecek kimse yok.” diyor.

Böyle olunca cemiyetin hali de böyle olacak.

Fâtiha-i şerife mea'l-besmele-i şerif!

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN

04. 1984 - İskenderpaşa Camii

[Bütün HADİS DERSLERİ'ne PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

